

Българите

По принцип българинът осъзнава своето превъзходство на християнин сред мюсюлманите и на трудолюбив човек в едно лениво общество. Силено привързан към своята религия, към името си, към езика си, той успява да се слее с околните, без да престава да си е българин. В градовете на Сърбия, Мизия и Македония човек би го взел съответно за грък или сърбин, до такава степен той възприема с лекота диалекта, костюма и дори маниерите на хората, с които живее.

Именно в независимостта на живота в полята, далеч от ледения поглед на османлиите, можем да се възхитим на тези будни и здрави млади хора, които се отдават на най-тежката земеделска работа с добро настроение, което нищо не изглежда в състояние да промени; тези жени с благородна и стройна фигура, които съчетават красотата със здраве и жизненост.

Може би истинската причина за това трябва да се търси в европейския дух, който е всъщност духът на самото християнство и който явно е наложил труда като изкупление и привилегия за хуманността у всички народи, отблизо или отдалеч, свързани с това висше вероизповедание в услуга на цивилизацията.

Les Bulgares.

Au fond, le Bulgare a conscience de sa supériorité de chrétien au milieu des musulmans, et d'homme laborieux dans une société oisive. Très-attaché à sa religion, à son nom, à sa langue, il sait être l'homme de tout le monde sans cesser d'être lui-même. Dans les villes de la Serbie, de la Mésie, de la Macédoine, on le prendrait tour à tour pour un Grec ou pour un Serbe, tant il s'approprie avec aisance le dialecte, le costume et jusqu'aux manières des gens avec lesquels il vit;

C'est dans l'indépendance de la vie des champs, loin du regard glacé de l'Osmanlis, qu'il faut admirer ces jeunes gens alertes et robustes se livrant avec une bonne humeur que rien ne peut altérer aux plus dures corvées du travail agricole; ces femmes à la figure noble et régulière, joignant à la beauté la santé et la vigueur;

Peut-être faut-il en chercher la véritable cause dans cet *esprit européen* qui n'est autre que celui du christianisme même, et qui semble avoir imposé le travail comme l'expiation et le privilège de l'humanité à tous les peuples rattachés de près ou de loin par cette croyance supérieure à l'œuvre de la civilisation.

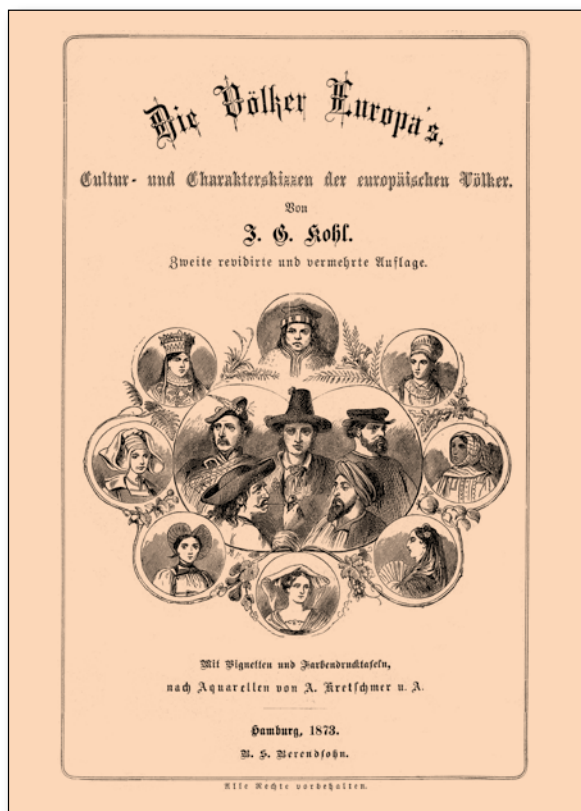
J. LAPRADE.

Ж. Лапрад

COSTUMES BULGARES.

БЪЛГАРСКИ НОСИИ

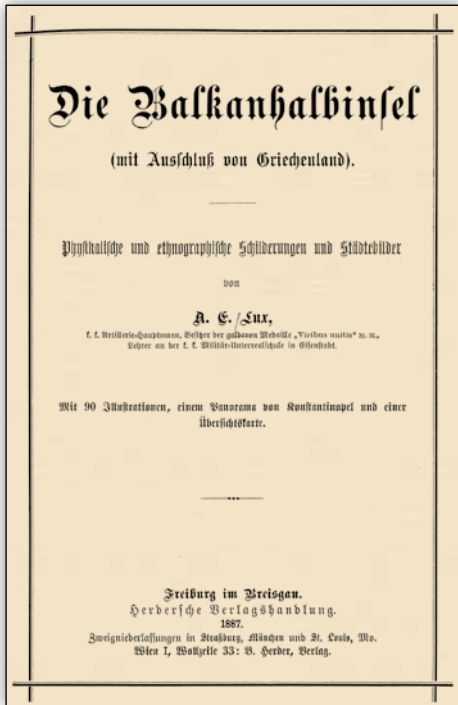
Българите, чийто брой може да се определи на 3 до 4 милиона, са основното население на почти цяла древна Македония, голямата част на Тракия или Румелия и древната дунавска област Долна Мизия.

Българските жени са сред най-хубавите в Турция. Те са високи, приятни, силни, и все пак с външно фино оформени фигури, които човек често с възхита съзира в тази варварска страна, когато се носят наоколо със спускащи се вълни – украсени с цветя коси.

Неведнъж, когато една такава българска Елена бивала отвлечена от някой османлия, цялата страна се е надигала, както някога Гърция при грабването на съпругата на Менелай, и от това са следвали резултати, които човек би могъл да вземе за повторение на Троянската война в умален вид [вж. „Светът за българския воин. Книга първа“, с. 11.]

Die Bulgaren, deren Anzahl sich auf 3 bis 4 Millionen Seelen belaufen mag, bewohnen jetzt, als Grundbevölkerung, fast das ganze alte Macedonien, den größten Theil von Thracien oder Rumilien, und die alte Donau-Provinz Nieder-Mösien.

Die bulgarischen Frauen gehören zu den schönsten der Türkei. Es sind hohe, wohlgebildete, kräftige und doch äußerst zart geformte Gestalten, die man oft, wenn sie mit wallendem Haupt-Haar, mit frischen Blumen geschmückt, vorüberschweben, mit Bewunderung in diesem Barbarenlande erblickt. Mehr als ein Mal, wenn von einem Osmanli eine solche bulgarische Helena entführt wurde, ist das ganze Land in Aufregung gerathen, wie einst Griechenland bei dem Raube der Gattin des Menelaus, und es haben sich Ereignisse daraus entwickelt, die man für eine Wiederholung des Trojanischen Krieges im Kleinen halten könnte.

„БАЛКАНСКИЯТ
ПОЛУОСТРОВ“
от Антон Лукс,
капитан от Австро-
унгарската армия, лектор
във Военното училище в
Айзенщадт
Фрайбург, 1887

Българите (фиг. 15–17), най-многобройният южнославянски народ на полуострова, населяват България, южната част на Източна Сърбия и още Източна Румелия и част от Македония, Албания и Тесалия.

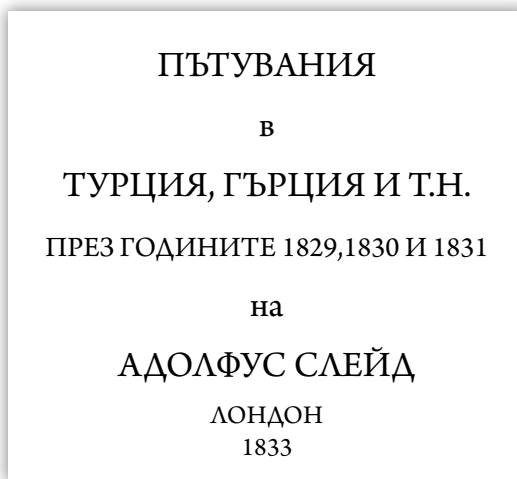
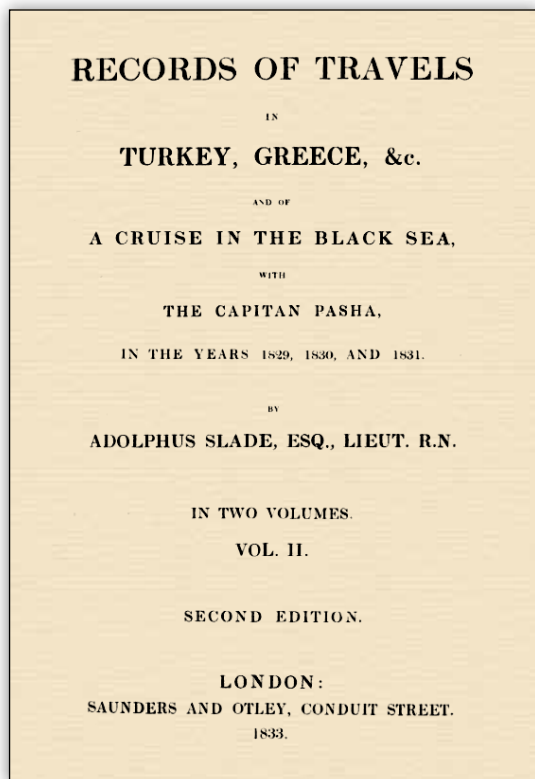
Die Bulgaren (Fig. 15—17), das zahlreichste Volk der Süd-Slaven auf der Halbinsel, bewohnen Bulgarien, den südlichen Teil von Ost-Serbien, dann Ost-Rumelien und Teile von Macedonien, Albanien und Thessalien.

Fig. 15. Bulgarin.

Българка

Fig. 17. Bulgariſches Mädchen.

Българска девойка

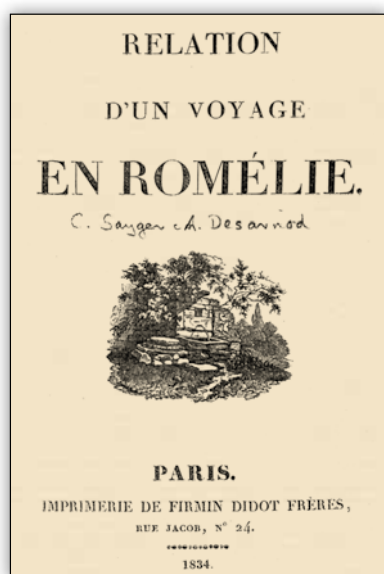

Българинът е красив, здрав, търпелив, инатлив и много ревнив; с примитивни маниери. Чужденецът, който се подслони да нощува в къща, получава всичко най-добро и спи на същия под с бащата и майката, синовете и дъщерите.

Жените са високи и красиви – най-изящният народ, който видях в Турция, – с особено малки ръце и стъпала. Носията им е елегантна, включва раирана риза, която покрива – без да прикрива – бюста и е прихваната при шията с тежка златна или сребърна закопчалка; къса надиплена фуста и бродиран елек в полски стил, пристегнати с широк пояс с орнаменти. Косата им е направена на дълги плитки, а китките и кръста им са украсени с тежки гривни и пафти, дори при най-бедните. Същевременно тези балкански нимфи са домашни робини и при най-суровото време може да бъдат видени да пълнят вода на чешмите.

The Bulgarian is handsome, robust, patient, stubborn, and very jealous; with primitive manners. The stranger who puts up for the night in a cottage, has the best of every thing, and sleeps on the same floor with father and mother, sons and daughters.

The women are tall and beautiful—the finest race that I saw in Turkey—with peculiarly small hands and feet. Their costume is elegant, consisting of a striped shift, which covers without concealing the bust, fastened round the throat with a heavy gold or silver clasp; a short worked petticoat, and an embroidered pelisse, *à la Polonaise*, confined by a broad ornamental girdle. Their hair is dressed in long braids, and their wrists and waists adorned with solid bracelets and buckles; the poorest have them. Yet these nymphs of the Balkans are household slaves, and are to be seen in the severest weather drawing water at the fountains.

[Французинът Сейже е бил библиотекар на руския цар Александър I. В книгата, отпечатана в Париж през 1834 г., той представя впечатленията си от пътуване в Румелия по време на Руско-турската война, 1828–1829.]

Като цяло гъркът е по-добър в търговията и корабоплаването; българинът е по-опитен в земеделието като цяло, и в лозарството в частност. Българските села изглеждат по-процъфтяващи от тези на гърците, отглежданите култури са разнообразни, а реколтата по-богата; за техния по-многоброен добитък се полагат по-добри грижи, техните жилища са по-добре поддържани и по-чисти; и дори техните костюми, особено на жените, са по-елегантни и по-богати.

En général, le Grec entend mieux le commerce et la navigation ; le Bulgare est plus habile dans l'agriculture en général, et dans la culture de la vigne en particulier. Les villages bulgares ont l'air plus florissants que ceux des Grecs, la culture est plus riche et plus variée ; leur bétail est plus nombreux et plus soigné, leurs habitations mieux entretenues et plus propres ; et même leur costume, surtout celui des femmes, plus élégant et plus riche.

RUINES D'UNE ANCIENNE ÉGLISE À SELINO.

Руини на стара черква в Сливен

Wesermann's
 Illustrierte Deutsche Monatshefte.
 September 1875.

От Атон до Дунава
 от
 Густаф Паули

Враня е приятно градче, разположено живописно в подножието на планината в западния край на долината на Морава. То наброява около 8000 жители, 2/3 от които са българи християни и 1/3 – турски албанци. Албанците от близките планини са войнствени, всяващи страх люде и веднъж вече са опожарили християнската църква във Враня.

В тази част на България не открих специфична индустрия, докато в източните части на страната тя се проявява в производството на платове и железарски стоки.

Ниш, град с население между 20 000 и 25 000 жители, значителна част от които би трябвало да са турци, както доказват десетте джамии, преброени от мен, едва ли има какво ново да покаже на пътешественика, идващ от Ориента.

Бях приет любезно в дома на един телеграфист, по народност австриец.

В този ден българите имаха празник и много народ излезе на танци на един крайградски хълм. Танцът беше един и същ, такъв бях виждал вече много пъти по време на пътуването си; а и тук не си струваше да бия този път при положение, че басмената рокля с лоша кройка вече бе изместила националната носия при жените. Интересни ми се сториха само къносаните коси на повечето танцьорки и многобройните плитчици, спускащи се по гърбовете на девойките. На една от богато надарените с коса момински глави наброих цели двайсет и осем плитки!

Vom Athos bis zur Donau.

von
 Gustav Pauli.

Brania, ein freundliches Städtchen, liegt malerisch am Fuße der Berge am westlichen Thalrande der Morawa. Es zählt etwa 8000 Einwohner, die zu $\frac{2}{3}$ christliche Bulgaren, $\frac{1}{3}$ türkische Albanesen sind. Die Albanesen des nahen Gebirges sind kriegerische, gefürchtete Leute, die einmal schon die christliche Kirche hier in Brania in Brand gesteckt haben.

Eine besondere Industrie habe ich in diesem Theile von Bulgarien nirgends entdecken können, während sie in ihren östlichen Theilen in Tuch namentlich und in Eisenwaaren zu Tage tritt. Die von mir berührten Orte schienen nur dem Ackerbau obzuliegen, und die Bazare zeigten nur die kleinen beschränkten Bedürfnisse der Halbcultur.

Nisch, eine Stadt von 20 000 bis 25 000 Einwohnern, von denen, wie die zehn Minarets beweisen, die ich zähle, ein guter Theil Türken sein müssen, hat den aus dem Orient kommenden Reisenden kaum neue Dinge zu zeigen.

Ich fand in dem Hause eines Telegraphenbeamten, eines Oesterreichers, freundliche Aufnahme.

Die Bulgaren begingen heute einen Festtag und viel Volks zog zum Tanze hinaus auf eine Höhe vor der Stadt. Immer wieder war es derselbe, den ich schon mehrfach auf meiner Reise gesehen; nur hier mir den Weg um so weniger lohnend, als ein Nattunkleid von schlechtem Schnitt die Nationaltracht der Weiber schon verdrängt. Merkwürdig waren nur die vielfach röthlich gefärbten Haare der Tänzerinnen und die Menge kleiner Böpfe, in denen sie im Nacken der Mädchen herabhängten. An einem mit Haaren reich gesegneten Kopfe zählte ich deren achtundzwanzig!

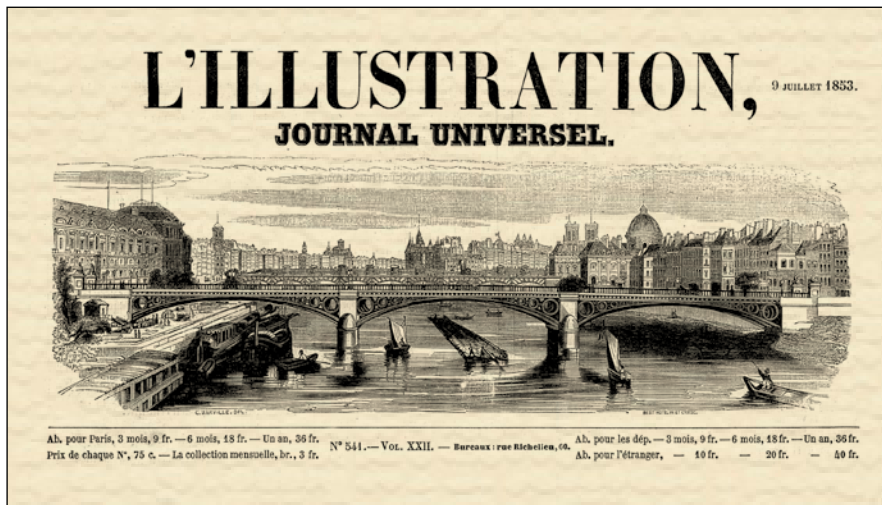

Bulgarin.

Българка

Тук фантастичната алпийска верига рязко преминава в огромна пропаст между Карадаг и Коджа Балкан, чиито непроходими дебри започват югоизточно от Ниш; българите я наричат Стара планина заради сиво-белия ѝ цвят.

Die geträumte Alpenkette schwand vor einer weiten Kluft zwischen dem Kara-dag hier, und dem Chodschä Balkan, der im Südosten von Niſch in wilden Formen einsetzt; von den Bulgaren seiner grauweißen Farbe wegen Stara (alt) Planina genannt.

Екскурзия по бреговете на Черно море

Никъде другаде по протежението на брега не забелязах такова благоденствие, каквото ни предложи населението на Созопол. Околността изглежда прекрасно плодородна. Великолепни поля, гористи хълмове, лозя, множество български села, ниви с жито и царевица подреждат тази провинция сред най-облагодетелстваните от природата. Градът наброява триста и петдесет къщи. В неговото пристанище непрекъснато пристигат кораби, за да товарят храни за Цариград и странство.

Множеството дюкяни, кафенетата, пълни с гърци и българи, жените с червени поли, с фини и правилни черти, работещи пред портите си, придават на улиците в близост до пристанището много оживление и веселост.

□ □ □

От нос Емине до Варна брегът ни предлага поредица от гористи хълмове, пресичани от лъкатушещи долини и отлично обработвани поля. Българските села се увеличават – всичко подсказва близостта на важен град.

Excursion sur les côtes septentrionales de la mer Noire.

Nulle part, le long de la côte, je n'avais remarqué autant de bien-être qu'en offre la population de Sizopoli. Le pays, du reste, paraît d'une admirable fertilité. De magnifiques plaines, des collines boisées, des vignes, de nombreux villages bulgares, des immenses champs de blé et de maïs, semblent classer cette contrée parmi les plus favorisées de la nature. La ville compte trois cent cinquante maisons. Son port est constamment rempli de navires qui viennent s'approvisionner pour Constantinople et l'étranger.

De nombreuses boutiques, des cafés remplis de Grecs et de Bulgares, des femmes au jupon rouge, aux traits fins et corrects, travaillant sur leurs portes, donnent aux rues qui avoisinent le port beaucoup d'animation et de gaieté.

□ □ □

Depuis le cap Emona jusqu'à Varna, la côte n'offre qu'une suite de collines couvertes de bois, entrecoupées de vallées sinueuses et de plaines parfaitement cultivées. Les villages bulgares se multiplient; tout annonce le voisinage d'une ville importante.

Българи земеделци продават жито

Cultivateurs bulgares vendant du grain.

le la nature. Au vions de planter me du cap, un en panne à quel- age, et nous en haloupe, qui prit de nous. Quatre barque, portant re d'un de leurs ut la traversée, plus tard. Ils grammet d'une coliste fardeau, et creuser la terre, salmodie sur le ulier aux Russes. in recueillement n tout à fait touger quelques pa- regagner le na- it à nos yeux; et scène, si profon- a'un peu de terre la réalité. vents naufragés, le plage déserte ous servirent à : de ces bûchers iré la plupart de Plusieurs heures échafauder un nches, de troncs atières combus- ardaient encore au cet incendie alp- ps, les forêts et les brumes de mémorable nuit, carillon de clo- ait inexplicable, ier autour du feu plus fantastiques lement un trou- par l'éclat de la intédiluviennes,

Costumes bulgares, à Varna.

fugièrent et ré- tion un levain- tion qui s'y é- tion la plus é- gnance invinci- res à adopter- ceux qui peuv- encore l'ancie- rigueur.

Les fortifica- gnent la ville- de développer d'une enceinte revêtu de mur d'environ 3^m50 pas. Quelques l'enceinte. Le- tions, dont la c- ment confiée à des plus défaut- drière se trou- ville, offrant a masses soigne-

On prétend- une si prodig- sur cette mall- sol en était jon- en furent rem- tants s'en serv- de leurs maiso-

La populati- moitié turque- mille âmes.

Adonnés à l- montrent un c- que et hospita- présente dans- certain d'y tre- pressée et dés-

Mais l'aspec- que chose d'u- inspire une ce- de peaux de m- le visage cach- couleur de cha-

Български носии във Варна

Населението е наполовина българско, наполовина турско. То е към шест хиляди души.

Отдадени на земеделие, българите показват трудолюбив, мирен и гостоприемнен характер. Всеки чужденец, който пристигне в българска къща, може да е сигурен, че ще намери отзивчиво и безкористно гостоприемство.

La population est moitié bulgare et moitié turque. Elle peut monter à six mille âmes.

Adonnés à la vie agricole, les Bulgares montrent un caractère laborieux, pacifique et hospitalier. Tout étranger qui se présente dans une maison bulgare est certain d'y trouver une hospitalité empressée et désintéressée.

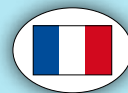
Costumes des Bulgares des bords du Danube. — D'après les dessins de M. J. Laurens.

Носии на българите на бреговете на Дунав
По рисунка на г-н Ж. Лоран

LA
GRANDE GUERRE

RUSSES CONTRE AUTRICHIENS & ALLEMANDS
Par le L'EUTENANT-ADJUDANT-MAJOR MASSARD

I. Valle

Type de femme bulgare

Тип българска жена
Рисунка И. Вале